ISSN 2617-5940

УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

ЗБІРНИК наукових праць

УНІВЕРСИТЕТУ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

ЕЛЕКТРОННЕ НАУКОВЕ ВИДАННЯ № 2, 2018

УДК 33 + 657

Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України: електронне наукове видання [Електронний ресурс] /Університет державної фіскальної служби України; гол. ред..: М.О. Кужелєв. – 2018. - № 2. – Режим доступу http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/Znpnudps/index.html. – Заголовок з екрана.

Схвалено Вченою радою Університету державної фіскальної служби України,
Протокол № 11 від 27 листопада 2018 року

Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів.

За точність викладеного матеріалу відповідальність покладено на авторів.

Рукописи рецензуються редакційною колегією.

Зміни тексту та скорочення, що впливають на зміст матеріалів, а також їх перейменування вносяться редакцією за погодженням авторів.

При передруку матеріалів посилання на «Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України» обов'язкове.

Адреса редакції: вул. Університетська, 31, м. Ірпінь, Київська обл., 08201, Україна
E-mail: finansyzbirnyk@gmail.com

© Університет державної фіскальної служби України

Редакційна колегія:

Кужелєв М.О., доктор економічних наук, професор, (голова редакційної колегії);
Онишко С.В., доктор економічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України; (заступник голови редакційної колегії);
Андрущенко В. Л., доктор економічних наук, професор;
Белінська Я. В., доктор економічних наук, професор;
Береславська О. І., доктор економічних наук, професор;
Варналій З. С., доктор економічних наук, професор;
Воронкова О. М., доктор економічних наук, професор;
Кірєєва О. Ф., доктор економічних наук, професор;
Коваленко Ю. М., доктор економічних наук, професор;
Лісовий А. В., доктор економічних наук, професор;
Мельник В. М., доктор економічних наук, професор;
Нейкова Л. І., доктор економічних наук, професор;
Опарін В. М., доктор економічних наук, професор;
Павлов К. В., доктор економічних наук, професор;
Ріппа С. П., доктор економічних наук, професор;
Сорокіна Т. В., доктор економічних наук, професор;
Халецька А.А., доктор наук з державного управління, професор;
Швабій К. І., доктор економічних наук, професор;
Самборскі А., доктор економічних наук, професор;
Митико Хитов., доктор економіки;
Паримал Чандра Бісвас., PhD;
Житар М.О., кандидат економічних наук (відповідальний секретар).

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
УНІВЕРСИТЕТУ
ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
Галузь науки: економічні науки

Засновник та видавець
Університет
державної фіскальної
служби України

Електронне наукове видання

№ 2, 2018

УДК 33 + 657

ЗМІСТ

Вступне слово... 10

Bedrinets M.D., Deneha T.M. Controling in the system of financial anti crisis management of the enterprise……...……...15
Бедринець М.Д., Денега Т.М. Контролінг в системі фінансового антикризового управління підприємством……..……15
Бедринец М.Д., Денега Т.М. Контролинг в системе финансового антикризисного управления предприятием……..……15

Вергелюк Ю.Ю. Сучасний стан та проблеми автомобільного страхування в Україні……28
Вергелюк Ю.Ю. Современное состояние и проблемы автомобильного страхования в Украине……..……28
Verheliuk Y.Y. Current state and problems of automotive insurance in Ukraine……..……..28

Гурочкіна В.В., Менчинська О.М. Інтеграційні виробничі ланцюги та місце українського машинобудування в міжнародних рейтингах……41
Гурочкина В.В., Менчинская Е.Н. Интеграционные производственные цепи и место украинского машиностроения в международном рейтинге…..……41
Hurochkina V.V., Menchinskaya E.N. Integration production chains and place of ukrainian mechanical engineering in international rating……..……41

Гусятинський М.В., Ковальчук О.П. Особливості управління проектами соціально-економічного розвитку населених пунктів……..……56
Гусятинский М.В., Ковальчук О.П. особенности управления проектами социально-экономического развития населенных пунктов……56
Gusyatinsky M.V., Kovalchuk O.P. Features of management of projects of socio-economic development of planned items……..……..56

Діденко Л.В., Касянчук Д.С. Діяльність нерезидентів на українському ринку цінних паперів та проблеми її регулювання……..……70

Диденко Л.В., Касянчук Д.С. Деятельность нерезидентов на украинском рынке ценных бумаг и проблемы ее регулирования……..…….70
Didenko L.V., Kasianchuk D.S. Activities of non-residents on the ukrainian market of values and its regulation……70

Житар М.О., Чамор Г.С. Особливості банківського кредитування фізичних осіб в Україні……81
Житар М. О., Чамор Г. С. Особенности банковского кредитования физических лиц в Украине……..……81
Zhytar M.O., Chamor G. S. Features of banking lending of physician in Ukraine……81

Клименко Д.Б. Особливості та перспективи банківського кредитування аграрного сектора в Україні……95
Клименко Д.Б. Особенности и перспективы банковского кредитования аграрного сектора в Украине……..……95
Klymenko D.B. Peculiarities and prospects of banking loan agrarium sector in Ukraine……95

Клюско Л.А. Грошово-кредитне регулювання в умовах макроекономічної нестабільності……107
Клюско Л.А. Денежно-кредитное регулирование в условиях макроэкономической нестабильности……..……107
Klyusko L.A. Money-credit regulation in the conditions of macroeconomic instability……...107

Ковда Н.І. Злиття та поглинання банківських установ як чинник підвищення їх конкурентоспроможності на фінансовому ринку……120
Ковда Н.И. Слияния и поглощения банковских учреждений как фактор повышения их конкурентоспособности на финансовом рынке……120
Kovda N.I. Mergers and aquisitions of banking institutions as an increasing factor of their competitiveness on the financial market……..……120

Коляда Т.А., Ковалюк А.В. Сутність та значення податкових інструментів у забезпеченні стабілізації національної економіки……..135
Коляда Т.А., Ковалюк А.В. Сущность и значение налоговых инструментов в обеспечении стабилизации национальной экономики……135
Koliada T.A., Kovalyuk A.V. Essence and meaning of tax instruments in provinding stabilization of the national economy……135

Кужелєв М.О., Нечипоренко А.В. Вплив поведінкових факторів на управління фінансовою діяльністю корпорації: теоретичні аспекти……154

Кужелев М. А., Нечипоренко А. В. Влияние поведенческих факторов на управление финансовой деятельностью корпорации: теоретические аспекты……154
Kuzheliev M. O., Nechyporenko A. V. Influence of behavioural factors on financial management of corporation: theoretical aspects……154

Ліснічук О.А., Литовченко Н.А. Формування дохідної частини місцевих бюджетів в умовах бюджетної децентралізації……169
Лисничук О. А., Литовченко Н.А. Формирование доходной части местных бюджетов в условиях бюджетной децентрализации……169
Lisnichuk, O. , Litovchenko N. The formation of a profitable part of local budgets in terms of fiscal decentralization……169

Мамонова Г.В., Попович Л.О. Ефективність фінансування закладів вищої освіти……181
Мамонова А. В., Попович Л. А. Эффективность финансирование учреждений высшего образования……181
Mamonova G. V., Popovych L. O. Efficiency of financing higher education establishments……181

Марченко О.І., Рожко Ю.В. Визначення місця України в міжнародних інноваційних рейтингах……193
Марченко О.И., Рожко Ю.В. Определение места Украины в международных инновационных рейтингах……193
Marchenko O.I., Rozhko Y.V. Determination of Ukraine's place in international ratings of innovation……193

Мельник В.М., Корень Н.В. Основні причини корупції в Україні та шляхи її подолання……207
Мельник В.М., Корень Н.В. Основные причины коррупции в Украине и пути его преодоления……207
Melnik V.M., Koren N.V. The main causes of corruption in Ukraine and ways to overcome it……207

Мельничук Г.С. Теоретичні аспекти проведення аналізу грошових потоків підприємства……222
Мельничук А.С. Теоретические аспекты проведения анализа денежных потоков предприятия……222
Melnichuk A.S. Theoretical aspects of analysis of cash flows of the enterprise……222

Наумова Л.Ю. Сучасний стан і проблеми фінансування капітальних видатків в установах Національної академії медичних наук України……237

Наумова Л.Ю. Современное состояние и проблемы финансирования капитальных расходов в учреждениях национальной академии медицинских наук Украины……237
Naumova L.IU. Current state and problems of financing capital expenses in state institutions national academy of medical sciences of Ukraine……237

Одінцова Т.М. Оптимізація податкового навантаження як інструмент економічного зростання……253
Одинцова Т.М. Оптимизации налоговой нагрузки как инструмент экономического роста……253
Odintsova T.M. Optimization of tax loading as a tool for economic growth……253

Онишко С.В. Фінансова безпека і фінансова політика держави в категоріях їх взаємовпливу та узгодження……266
Онышко С.В. Финансовая безопасность и финансовая политика в категориях взаимовлияния и согласования……266
Onyshko S.V. Financial secuity and financial policy in categories of their interrelations and harmonization……266

Павлюк В.В., Олійник В.О. Державне казначейство України та його роль у бюджетному процесі…… 277
Павлюк В.В., Олейник В.О. Государственное казначейство Украины и его роль в бюджтном процессе……277
Pavlyuk V.V, Oleynik V.O. The state of Ukraine and its role in the budget process……277

Перехрест Л.М., Черкашина К.Ф. Державне регулювання та нагляд за діяльністю фінансових посередників в Україні: проблеми формування та напрями трансформації……289
Перекрест Л.М., Черкашина К.Ф. Государственное регулирование и надзор за деятельностью финансовых посредников в Украине: проблемы формирования и направления трансформации……289
Perechrest L.M., Cherkashin K.F. State regulation and supervision over the activities of financial intermediaries in Ukraine: problems of formation and directions of transformation……289

Поддєрьогін А.М., Скочій С.В. Факторний аналіз формування прибутку виробничого підприємства……304
Поддерегин А.Н., Скочий С.В. Факторный анализ формирования прибыли производственного предприятия……304
Poddyerogin A.M., Skochii S.V. Factor analysis of production company's profit making……304

Ріппа М.Б., Шамун Н.В. Інвестиційна діяльність недержавних пенсійних фондів в Україні……319
Риппа М. Б., Шамун Н. В. Инвестиционная деятельность негосударственных пенсионных фондов на Украине……319
Rippa M. B., Shamun N. V. Investment activity of non-governmental pension funds in Ukraine……319

Сидоренко О.М., Воленко В.Г. Покращення консультативного супроводження великих платників податків як ключовий елемент удосконалення податкового адміністрування в Україні……337
Сидоренко А.Н., Воленко В.Г. Улучшение консультативного сопровождения крупных налогоплательщиков как ключевой элемент совершенствования налогового администрирования в Украине……337
Sidorenko O. M., Volenko V. G. The development of advisory support of large taxpayers as main element in improvement of tax administration in Ukraine……337

Сосновська О.О., Деденко Л.В. Напрями стійкого функціонування підприємства в умовах невизначеності……350
Сосновская О. А., Деденко Л.В. Направления устойчивого функционирования предприятия в условиях неопределенности……350
Sosnovska O.O., Dedenko L.V. Trands of sustainable functioning of the enterprise in conditions of uniqueity……350

Тарасенко Д.Л. Соціальний ресурс сталого розвитку: інституціональні умови та фактори впливу в Україні……365
Тарасенко Д.Л. Социальный ресурс устойчивого развития: институциональные условия и факторы влияния в Украине……365
Tarasenko D.L. Social resource for sustainable development: institutional conditions and factors of infringement in Ukraine……365

Чернова О.В., Валігура А.Т. Проблеми економічного та інноваційного розвитку Латвії після входження до ЄС……384
Чернова О.В., Валигура А.Т. Проблемы экономического и инновационного развития Латвии после вхождения в ЕС……384
Chernova O.V., Valihura A. T. Problems of economic and innovative development of Latvia after joining the EU……384

Шевчук С.В., Мискін Ю.І. Управління як важлива складова регулятивного потенціалу держави забезпечення митних інтересів……397
Шевчук С.В., Мискин Ю.И. Управление как важная составляющая регулятивного потенциала государства обеспечение таможенных интересов……397
Shevchuk S. V., Myskin, Y.I. Management as an important complex of regulatory potential of the state of providing customs interests……397

Яремчук І.В. Державний внутрішній фінансовий контроль в умовах реформування галузі охорони здоров'я України……..……408
Яремчук И. В. Государственный внутрений финансовый контроль в условиях реформирования отрасли здравоохранения Украины……408
Yaremchuk I. State internal financial control in the conditions of reforming the health care industry branch of Ukraine……408

Статті рекомендовані до друку наступними рецензентами……..423

УДК 336.717 **DOI 10.33244/2617-5940.2.2018.70-80**

Діденко Л.В., Касянчук Д.С.

ДІЯЛЬНІСТЬ НЕРЕЗИДЕНТІВ НА УКРАЇНСЬКОМУ РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ ТА ПРОБЛЕМИ ЇЇ РЕГУЛЮВАННЯ

У статті проаналізовано сучасний стан діяльності нерезидентів на ринку цінних паперів України. Досліджено вплив діяльності нерезидентів на український ринок цінних паперів через оцінку обсягів торгів. А також виявлено сучасні особливості і проблеми державного регулювання діяльності нерезидентів на фондовому ринку України.

Ключові слова: *нерезиденти, ринок цінних паперів, обсяги торгів на ринку цінних паперів, інвестиційна діяльність, законодавче забезпечення, регламентування поведінки на ринку цінних паперів.*

Диденко Л.В., Касянчук Д.С.

ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ НЕРЕЗИДЕНТОВ НА УКРАИНСКОМ РЫНКЕ ЦЕННЫХ БУМАГ И ПРОБЛЕМЫ ЕЕ РЕГУЛИРОВАНИЯ

В статье проведен анализ современного состояния деятельности нерезидентов на рынке ценных бумаг Украины. Исследовано влияние деятельности нерезидентов на украинском рынке ценных бумаг через оценку объемов торгов. А также обнаружено современные особенности и проблемы государственного регулирования деятельности нерезидентов на фондовом рынке Украины.

Ключевые слова: *нерезиденты, рынок ценных бумаг, объемы торгов на рынке ценных бумаг, инвестиционная деятельность, законодательное обеспечение, регламентирование поведения на рынке ценных бумаг.*

Didenko L.V., Kasianchuk D.S.

ACTIVITIES OF NON-RESIDENTS ON THE UKRAINIAN MARKET OF VALUES AND ITS REGULATION

In the article was analyzed the activity of non-residents in the securities market of Ukraine. Was investigated the impact of non-residents' activities on the Ukrainian securities market through the evaluation of volumes of trades, as well as legislative

provision of their activities. In this work, statistical methods of research, as well as system and structural analysis are used.

Key words: *non-residents, market of securities, volumes of trades on the securities market, investment activity, legislative support, regulation of behavior in the securities market.*

Постановка проблеми. Фондовий ринок займає особливе місце у структурі фінансових ринків, оскільки через емісію цінних паперів сьогодні відбуваються майже всі типи фінансових операцій. Для вступу України у фондовий ринок світового економічного простору необхідно приділити увагу вирішенню проблеми державного регулювання відносин і процесів на її сучасному фондовому ринку. Адже сьогодні існує висока ринкова невизначеність у порівнянні з країнами зі стабільною економікою, що гальмує подальший розвиток фондового ринку як інструмента формування сприятливого інвестиційного клімату.

У зв'язку з цим, визначення особливостей діяльності учасників фондового ринку та вирішення кола питань організаційно-правового регулювання їх відносин на ринку цінних паперів набуває особливої актуальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Теоретичні та практичні аспекти розвитку сучасних фондових ринків, особливості їх діяльності та проблеми її законодавчого регулювання досліджуються такими вітчизняними та зарубіжними вченими як: Атаманчук Г., Береславська О., Бланк І., Бочаров В., Гольцберг А., Дубенко С., Єрьомін А., Колтинюк Б., Лисенков Ю., Мертенс А., Міркін Я., Мозговий О., Нижник Н., Новицький В., Онишко С., Одінцова Г., Фамінський І. та інші.

Однак, розробленість деяких аспектів державного регулювання операцій на фондовому ринку в цілому, та організаційно-правової складової зокрема, залишилась поза увагою. Разом з тим, необхідними є подальші дослідження

теоретичних та практичних питань інвестиційної діяльності у сфері фондових ринків з акцентуванням уваги як на макроекономічних аспектах регулювання іноземної інвестиційної діяльності, так і на мотивації поведінки суб'єктів інвестиційного процесу в умовах конкретних країн. Для країн з перехідними економіками особливого значення набуває вивчення та узагальнення напрямків адаптації світового досвіду формування систем регулювання фондових ринків, моделей корпоративного управління та форм захисту прав інвесторів. Крім цього, недостатньо розробленими є теоретичні і практичні питання організаційного регламентування та законодавчого забезпечення прозорого й упорядкованого функціонування складових фондового ринку.

То ж необхідно розглянути вплив нерезидентів на функціонування Українського ринку цінних паперів та порядок законодавчого регулювання та забезпечення їх діяльності.

Мета статті. Метою статті є аналіз сучасного стану діяльності нерезидентів на українському ринку цінних паперів та її законодавчого регулювання.

Виклад основного матеріалу. Із розвитком фондового ринку та поступовою активізацією бізнес-процесів в Україні у післякризовий період торгівля цінними паперами набуває усе більших масштабів. Діяльність, яку здійснюють учасники фондового ринку, незалежно від спеціалізації та масштабів їх операцій, містить міжнародний аспект, з огляду на переважний рівень глобалізації, який спостерігається саме на ринку цінних паперів.

Еволюційний розвиток державного регулювання ринків цінних паперів розвинених країн об'єктивно спирався на переважні мотиваційні детермінанти населення та основних груп інвесторів, формуючи відповідну систему державного регулювання (зовнішню мотивацію їхнього розвитку). Завдання України, як і будь-якої держави з перехідною економікою в умовах глобалізації світових ринків цінних паперів ускладнюється необхідністю створення адекватної системи державного регулювання за короткий термін, що послаблює можливість еволюційного розвитку і відповідно потребує більш ретельного

вивчення національних мотиваційних детермінант участі інвесторів у фондових операціях.

Сьогодні особливими суб'єктами на ринку цінних паперів України є нерезиденти, так як під час їх участі відбувається відтік або притік капіталу з однієї держави у іншу. З приводу цього, доцільно буде проаналізувати динаміку обсягів торгів на ринку цінних паперів України за участю нерезидентів.

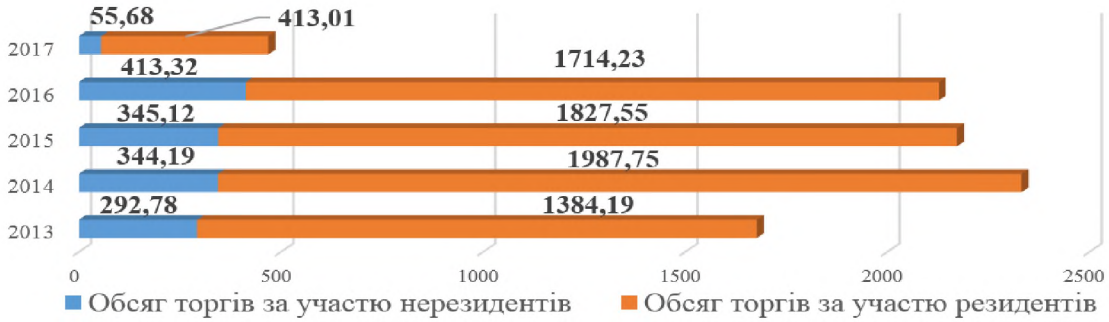

Рис. 1. Динаміка обсягів торгів на ринку цінних паперів у 2013 - 2017 роках, млрд. грн.

Джерело: складено авторами за даними [5].

Починаючи із 2014 року почалося поступове зменшення обсягів торгів на ринку цінних паперів. Різке зменшення відбулось з період 2016-2017 років – обсяги торгів у 2017 році скоротились на 78 % у порівнянні з 2016 роком. Таке різке зменшення, на наш погляд, є результатом нещодавньої кризи.

Рис. 2. Динаміка обсягів торгів на ринку цінних паперів у 2017 р, %

Джерело: складено авторами за даними [5].

Якщо звернути увагу на співвідношення обсягів торгів резидентів і нерезидентів, то у середньому за 2013-2017 роки частка нерезидентів складає 16%. Найбільшого значення (19%) вона досягла у 2016 році, найменшого (12%) – у 2017році. Можна сказати, що нерезиденти у 2017 році, порівняно з 2016 роком, на 2% втратили інтерес до торгів на ринку цінних паперів України. Крім цього, це вказує на послаблення інвестиційного клімату. Звідси витікає проблема недостатності інвестиційних ресурсів для розвитку усього фінансового ринку України. На рисунку 2 відображено обсяги торгів на ринку цінних пеперів за місяцями 2017 року, за участю резидентів та нерезидентів, з яких ми бачимо, що на біржовому ринку протягом 2017 року частка обсягу торгів за участю нерезидентів коливалася в межах від мінімального значення (1,28%) у березні, до максимального значення (19,07%) у вересні. Даний розподіл є неоднорідним – у січні частка обсягів торгів нерезиднтів складає 15, 28%, а у грудні 3,05%. Середнє значення частки торгів на ринку цінних паперів з нерезедентами за 2017 рік становить 7,36%.

Варто зазначити, що у 2017 році спостерігається відтік капіталу іноземних інвесторів з фондового ринку України: сальдо торговельних операцій за участю нерезидентів у річному підсумку становило – 43,26 млрд. грн. [6]. Це пояснюється втратою інтересу до ринку ціних паперів України іноземних інвесторів, що однозначно має негативний аспект для фінансового ринку України. Так як сьогодні підприємствам не вистачає ресурсів для розвитку, вони для того, щоб «триматися на плаву», вимушені брати кредити у банків.

Однак ці кредити, через те, що підприємства мають слабке фінансове становище, потрапляють у групи з високим рівнем ризику, що, у свою чергу, навантажує усю банківську систему, яка і так має скрутне становище.

Аналізуючи рисунок 3, можна відмітити, що темп росту номінальної вартості цінних паперів, що належать власникам-нерезидентам, за 2013 - 2017 роки коливався в межах від 102,02% до 138,64%.

Рис. 3. Динаміка номінальної вартості цінних паперів, що належать власникам – нерезидентам, у 2013 - 2017 роках за даними депозитарних установ

Джерело: складено авторами за даними [5].

Найбільший обсяг номінальної вартості цінних паперів власників-нерезидентів, яким належить значний пакет акцій емітентів (10% і більше статутного капіталу), наприкінці 2017 року зафіксовано серед представників таких країн, як Росія (29,21%), Кіпр (14,75%) та Люксембург (4,73%).

Слід зазначити, що ріст обсягу номінальної вартості значних пакетів

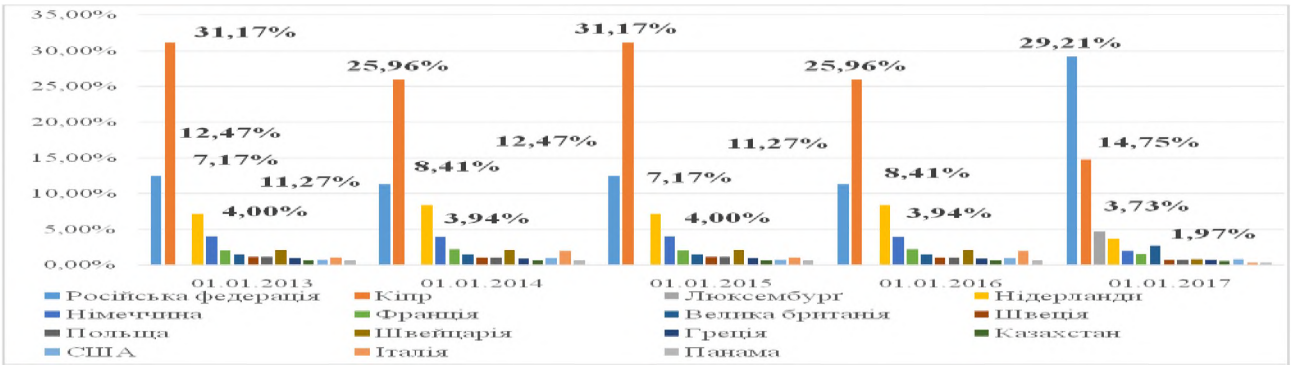

Рис. 4. ТОП – 15 країн світу, громадянам яких належить значний пакет акцій емітентів, протягом 2013 - 2017 років у % від загальної номінальної вартості цінних паперів. Джерело: складено авторами за даними [5].

акцій, що належать власникам-нерезидентам із Росії, зумовлений докапіталізацією банківського сектору (Промінвестбанк, банк «ВТБ», тощо) [2].

ТОП – 15 країн світу, громадянам яких належить значний пакет акцій емітентів поданий на рисунку 4.

Як бачимо з рисунку 4, найбільші частки загальної номінальної вартості цінних паперів належать представникам таких країн: Кіпр (у середньому 15,34%), Росія (у середньому 25,80%) , Нідерланди (у середньому 6,98%). Варто зазначити, що у сумі частки цих країн протягом 2013-2017 років у середньому складали близько 48%, що становить майже половину загальної номінальної вартості цінних паперів нерезидентів.

Регулювання фондового ринку забезпечується арбітражними функціями держави, які відображають сучасні засади державного регулювання діяльності учасників ринку цінних паперів у формі законодавчого забезпечення організаційного регламентування сфери взаємодій між підприємцями різних верств і рівнів суспільства [1]. Функціями державного регулювання фондового ринку в Україні є реєстрація фізичних або юридичних осіб і виконання угод, пов'язаних з правом на придбання чи продаж, визначених договором (контрактом), цінних паперів та інших фінансових і/або товарних ресурсів. Важелі та стимули, за допомогою яких здійснюється вплив державних органів, розповсюджуються на професійну діяльність учасників по перерозподілу фінансових ресурсів за допомогою організаційного, інформаційного, технічного, консультаційного та іншого обслуговування випуску та обігу цінних паперів.

Система державного регулювання діяльності учасників фондового ринку представлена Державною комісією з цінних паперів і фондового ринку України (ДКЦПФРУ), Національним банком України (НБУ) і Національним депозитарієм України (НДУ) [4]. Варто відзначити, що контроль за випуском і обігом цінних паперів здійснює ДКЦПФРУ та її територіальні відділення, які в частині організаційного регламентування встановлюють вимоги щодо випуску (емісії) та обігу цінних паперів та їх похідних, інформацію про випуск і розміщення цінних паперів, у тому числі іноземних емітентів, які здійснюють випуск і розміщення цінних паперів на території України. Цей орган разом із

Фондом державного майна України та Антимонопольним комітетом України регламентує порядок продажу об'єктів приватизації за конкурсом, а також забезпечує державну реєстрацію фондових бірж та позабіржових торговельно-інформаційних систем за допомогою державних представників на фондових біржах, які уповноважені здійснювати контроль за додержанням положень статуту. Координацію вертикальних й горизонтальних зв'язків між учасниками фондового ринку здійснює НДУ.

Організаційно-правовий механізм державного регулювання фондового ринку визначається як сукупність взаємопов'язаних засобів, прийомів, методів забезпечення рівних можливостей доступу емітентів, інвесторів і посередників на ринок цінних паперів, гарантування прав власності на цінні папери, захист прав учасників фондового ринку та створення умов розвитку добросовісної конкуренції на ринку цінних паперів [2]. Для вирішення цих завдань організаційно-правовий механізм державного регулювання ринку цінних паперів повинен охоплювати прийняття законодавчих актів з питань діяльності учасників фондового ринку, визначення їх прав та обов'язків, видачу спеціальних дозволів (ліцензій) на здійснення діяльності та забезпечення контролю.

Незважаючи на те, що діяльність учасників фондового ринку регулюється спеціалізованими законодавчими й нормативними актами, проблема адекватності нормативних актів складному ринку цінних паперів, що має специфічний зміст і структуру, залишається надзвичайно актуальною. Серйозною проблемою є створення системи контролінгу та моніторингу інсайдерської торгівлі. Вона є глобальною і властива фінансовим ринкам усіх країн, тож успішно успадкована Україною [8]. Інсайдерькі угоди, як і угоди, що мають ознаки маніпулювання цінами на ринку, переслідують єдину мету – отримання матеріальної або іншої вигоди з використанням незаконних способів, тому і відносяться до загальних способів нечесної торгівлі. Однак, українське законодавство і нормативно-правові акти практично не містять норм і положень, що регулюють інсайдерську торгівлю.

Цільову орієнтацію кожного учасника й умови його ефективної діяльності можуть забезпечити чотири регламентованих і контрольованих параметри: сфера відповідальності, завдання, критерії ефективності діяльності, досягнення цілей, права. При цьому основними принципами розробки положень (регламентів) є [3]:

– конкретність кожного регламентованого параметра, можливість його однозначного розуміння виконавцем і наявністю відповідного контролю;

– персональний розподіл всіх завдань, виключення дублювання відповідальності за їх виконання;

– достатність та реальність наданих прав для вирішення поставлених завдань.

На ринку цінних паперів України існує значний потенціал подальшого розвитку. Підвищення результативності та ефективності державного регулювання фондового ринку можливе за умови удосконалення організаційного регламентування [4]:

– процесів реструктуризації компаній;

– управління бізнес-процесами;

– операцій з похідними фінансовими інструментами.

Удосконалення організаційного регламентування процесів реструктуризації компаній вимагає впровадження таких етапів процедури, як: укладання угод між товариствами, що беруть участь у реструктуризації; ухвалення рішення загальними зборами акціонерів кожного товариства щодо реструктуризації і затвердження передатного акту; затвердження Статуту і вибори ради директорів; державного реєстрування нової юридичної особи та випуску цінних паперів, звітування про підсумки їх випуску [7].

Висновки. Аналіз обсягів торгів на ринку цінних паперів України за участю нерезидентів показав, що обсяги торгів за останні роки значно скоротились. Також спостерігається відтік капіталу іноземних інвесторів з фондового ринку України. Для забезпечення максимально ефективної політики

держави у цій сфері важливе глибоке усвідомлення позитивних і негативних сторін світового досвіду з урахуванням національних особливостей. Це допоможе активізувати інвестиційну діяльність, поліпшить інвестиційний клімат України, а отже, і скоротить період подолання наслідків світової економічної кризи.

Оцінка нормативної та законодавчої бази регулювання іноземної інвестиційної діяльності на фондовому ринку України свідчить про недосконаліть, недоопрацьованість і, головне, нестабільність законодавчої бази у сфері інвестиційної діяльності через механізми фондового ринку. Незважаючи на те, що діяльність професійних учасників фондового ринку регулюється законодавчими й нормативними актами, які мають вузьку спеціалізацію, учасники підпадають під дію й інших законів, які найчастіше мають несистемний характер. Саме тому їх упорядкування слід спрямувати на досягнення соціально-економічного консенсусу різних сил, а також компромісу між усіма учасниками фондового ринку.

У підсумку, це негативно вплинуло на процеси становлення, формування та функціонування іноземної інвестиційної діяльності на ринку цінних паперів в Україні, а також недосконаліть системи державного регулювання як інвестиційної діяльності в цілому, так і іноземних інвесторів зокрема.

Відсутність ефективної фінансової індустрії внаслідок недосконалості законодавчого забезпечення прозорості відносин на ринку цінних паперів може залишити Україну поза світовими фінансовими потоками. Таким чином, найважливішим завданням, що сьогодні стоїть перед державою, є встановлення розумного співвідношення між державним регулюванням і ринковим саморегулюванням фондового ринку.

Список джерел:

1. Дідківська Л.І. Державне регулювання економіки [Текст]: навч. посібн. – 5-те вид., стер. / Л.І. Дідківська, Л.С. Головко. – К. : Знання, 2006. – 213 с.

2. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» Редакція від 01.07.2018, підстава - 2210-VIII– Офіційний сайт Верховної ради

України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1702-18

3. Іванова М.О. Інвестиційна політика України в посткризовий період розвитку економіки [Текст] / М.О. Іванова // Інноваційна економіка. – 2016. – № 8 (34). – С. 70–72.

4. Мозговий О., Головко А., Науменко О., Ровинський Ю. Цінні папери: історія та сучасність. Історико-економічний нарис: Монографія. – Одеса: Вид-во КП ОМД, 2003.

5. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.ssmsc.gov.ua/

6. Річний звіт за 2017 Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.nssmc.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/Річний-звіт-НКЦПФР-2017.pdf

7. Регулятивний потенціал фінансового ринку в умовах глобальних викликів: [монографія] / за заг. ред. д.е.н., професора С.В. Онишко. – Ірпінь: Вид-во НУДПСУ, 2016. – 452 с.

8. Череп А.В. Інвестиційна політика України в сучасних умовах нестабільності [Текст] / А.В. Череп, А.Г. Іванова // Економічний простір. – 2017. – № 47. – С. 133–137.

9. Кужелєв М.О. Порівняння стратегій управління портфелем цінних паперів на фондовому ринку України / М.О. Кужелєв, С.М. Стабіас // Науковий вісник Херсонського державного університету: збірник наукових праць. Випуск № 5. – ч.4. – Херсон: ВД "Гельветика", 2014. – С.67-70.

10. Житар М.О. Фондовий ринок та механізм його регулювання в умовах економічного розвитку країни / М.О. Житар // Економіка та право. – 2016. - № 2 (44). – С. 112- 117.

11. Житар М.О. Стан та перспективи розвитку фондового ринку в умовах фінансової нестабільності економіки України / М.О. Житар // Економіка і організація управління. – 2016. – № 1 (21). – С. 93-101.

12. Фінансова гнучкість прийняття рішень в інвестиційній діяльності банків: Монографія / М.О. Кужелєв, М.О. Житар. – Київ: Видавництво «Центр учбової літератури» Київ-Бидгощ, 2016. – 176с.

Діденко Людмила Вікторівна *– кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансових ринків Університету державної фіскальної служби України, (м.Ірпінь).* ***ORCID: 0000-0003-3535-4266***

Касянчук Дар'я Сергіївна *– здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти ННІ фінансів, банківської справи Університету державної фіскальної служби України, (м.Ірпінь).*